

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Jure Rerum Ecclesiasticarum Ad Germaniae Catholicae
Principia Et Usum Pars ...**

Complectens Sectionem III. & IV.

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1762

Titulus XIII. De Contractibus Aleam contientibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68067](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68067)

Señtio IV. Tit. XIII. De Alea. § 49
pactum impleat: si id vel casu non
possit, vel culpa sua nolit, mihi pœ-
nitendi licentia non est adimenda, qui
in hunc eventum me nunquam obli-
gavi 28.).

TITULUS XIII.
DE CONTRACTIBUS A-
LEAM CONTINENTIBUS.

§. 353.

Contractus aleam continentes di- *Inter*
cuntur, quibus convenitur super in- *Contra-*
certo eventu, a quo suspenditur, quod *Etus A-*
dari vel fieri, vel etiam non dari, *leam*
vel non fieri debet, modo istud da- *conti-*
re vel facere nulla lege sit prohibi- *mentesa*
tum. Ad justitiam horum contra-
ctuum observanda est æqualitas, ut
spes lucri & metus damni ab utra-
que contrahentium parte sit idem,
omnisque fraus absit. Quamvis au-
tem tales Contractus, quando non
sunt contra jus tertii, quoad eum,
cum quo contrahitur, subsistant;
nihilò.

28.) STRYCKIUS de Cautel, Contract.
Sect. III, c. V. §. 4. seq.

nihilominus sæpe jure naturali illicite fiunt, quando scilicet quis in dando vel faciendo libertate naturali abutitur, quod ex officiis erga se & alios dijudicatur. Nam fere semper contingit, ut damnum incurat unus contrahentium, quorum quilibet prodit animum sese locupletandi cum alterius damno: naturaliter autem obligamur ad damnum a nobis, tum ab aliis averendum. Unde vix potest salva conscientia iniri contractus aleam continens, si aliter contrahi potest, aut nisi singulares rationes utrique favorabiles suadeant potius Aleam contrahere. Hæc magis patebunt in sequentibus exemplis, scilicet Sorte, Lusu, Sponsione, Assesuratione 29.)

Sunt I. §. 354. Primum locum meretur
Sortis *Sors*, per quam intelligitur res, a
cujus fortuita determinatione suspenditur
acquisitio rei alterius corporalis,

29.) Præter plures hujus generis contractus, potest huc revocari Emptio spei, de qua mentio facta est supra Tit. X de Emptione §. 316.

lis, vel incorporalis. Fortuitam determinationem dicimus, quæ non fit consilio humano. Subjacent quidem omnes eventus etiam sortes, Providentiæ Divinæ: Sors tamen consilio humano non est præferenda, cum Deus animæ nostræ nobilissimas facultates dederit ad actiones prudenter determinandas. Dein, quando determinationem sorti committimus, eæ plerumque dispositiones humanæ concurrunt, quæ post se naturaliter trahunt certum effectum: cum tamen eas non satis discernamus, fortuito aliquid fieri credimus. Si jacimus tesseram, certus modus eam tenendi, agitandi, jaciendi, naturaliter postulat, ut appareat hic potius, quam alius numerus: cum tamen nos tam minutas modificationes non discernamus, casu numerum prodire censemus. Unde frequenter contingit, ut effectus aliquis intuitu unius sit fortuitus, qui ab alio ex industria & prudenti destinatione factus est. Colores a Pictore quodam indignabundo in os equi temere projecti aptissime repræsentabant spumam, quam alius artificioso penicillo efformat.

Variæ Species: §. 355. In Contractibus 30.) locum potest habere *Sors Electrix*, quando convenitur inter plures, quamnam ex rebus pluribus quis habere debeat, vel utrum aliquid, an nihil habere debeat. In variis negotiis evenire id potest e. g. ut determinetur, an pro re empta accipi debeat pretium, quod offert emptor, an vero dandum sit, quod exigit venditor. Item potest donator donare sub hac conditione, ut per sortem eligatur, quid donatum esse debeat, vel etiam per eandem dirimatur, utrum donatum esse debeat, nec ne. Contractus *Sortis divisorie* est, quo facta rei communis divisione, partium distributio sorti committitur, ut scilicet per eam determinetur, quamnam partem unusquisque habere debeat. Contractus *Sortis attributivæ* est, quo ita convenitur, ut res aliqua indivisibilis, ad quam duo vel plures æquale jus habent, sit ejus, quem fors ostenderit.

§. 356.

30.) De Sorte Divinatoria, vel Judiciali
occurret alibi sermo.

§. 356. Contractus Lusorius est, II. Lu-
dus
 quo ita convenitur, ut certum quod-
 dam lucrum sit ejus, ex cujus par-
 te extiterit certa quædam conditio.
 Est autem ludus vel *fortuitus*, cujus
 eventus a sola fortuna pendet, uti
 ludus tesserarum: vel *artificialis*, in
 quo eventus dependet ab usu facul-
 tatum animæ, vel corporis, seu a
 sola arte, uti lusus latrunculorum
 seu scacchorum: vel *mixtus*, in quo
 eventus partim a fortuna, partim
 ab usu facultatum nostrarum depen-
 det. Sic plerumque in lusu charta-
 rum a fortuna pendet, quæ chartæ
 ludenti obveniant; ab arte autem
 pendet, quam apte quis illis utatur.
 Quomocunque sumatur lusus, sem-
 per aleam quandam continet, cum
 etiam in artificiali incertum sit, an
 bene vel male usus sim facultati-
 bus animæ vel corporis. Unde illi-
 citus est lusus, si libertate naturali
 abutimur ad aliquid, quod Officiis
 nostris est contrarium. Sic illicite
 agimus, si solo lucrandi animo lu-
 damus, aut si pecuniam forti expo-
 namus, qua ad res necessarias vel
 utiles comparandas, aut ad prospici-
 endas

N n

De Jure Rer. Eccles. Pars poster.

ciendum futuræ necessitati indige-
mus, aut quæ pro status ratione ex-
pendi deberent in elemosynas pau-
perum.

*Fortui-
tus,*

§. 357. Lusus alearum, sub quo
comprehenditur omnis lusus fortui-
tus, prohibitus est ab Imperatore
JUSTINIANO, etiam militibus 31.),
cum multi ludendo substantias suas
perdant, & familiam ad incitas re-
digant, aut in ludo perdescentes,
Deum blasphemant: nominatim e-
tiam Clericis 32.), adeo quidem,
ut aliis ludentibus participes esse,
aut inspectores fieri prohibeantur,
indigni alias beneficiis Ecclesiasticis
33.). Tolerantur quidem in foro
externo aliqui tales ludi, & obliga-
mur alteri, cum quo contrahimus,
modo servetur æqualitas, scilicet
periculum amittendi & spes lucran-
di

31.) L. fin. C. de Aleatoribus.

32.) Auth. interdicimus. C. de Episc. &
Cleric.

33.) Irritatur collatio Beneficii facta illi,
qui probatus fuerat publicus aleator,
ac usurarius manifestus, utpote qui un-
decim denarios pro duodecim mutuave-
rat in ludo. C. II. de Excess. Prælat.

di eadem utrinque 34.). Si solius
jucunditatis percipiendæ, & animi
recreandi gratia luditur, id quod
periculo subjicitur, non debet ex-
cedere impensas, quas jucunditatis
vitæ causa facere licet. Eodem mo-
do loquendum de ludo sanitatis cau-
sa suscepto, ubi facultas locomotiva
exercetur: tantum enim licet peri-
culo exponere, quantum ad valetu-
dinem tuendam pro conditione ho-
minis prudenter expendere decet.
Ludos autem artificiales & mixtos
unicuique ludere licet sine contra-
ctu lusorio, ubi nec periculum ali-
quid perdendi, nec spes lucrandi in-

Nn 2

ter-

34.) Quid autem sentiendum sit pro foro
interno, relinquo Theologis Moralibus.
S. ANTONINUS in Summula Confessio-
nal. part. 2. de peccat. avar. c. 3. de turpi
lucro. item in Sum. part. 2. tit. 1. c. 23.
§. 13. docet, taxillorum vel chartarum
artifices peccare mortaliter, nec posse
absolvi, nisi talia dimittant, cum ho-
mines his rebus ut plurimum utantur
ad peccatum mortale. Unde aliqui
colligunt, usum alearum & chartarum,
si adhibeantur ad ludum lucratorium,
per se esse peccaminosum, & solum per
accidens fieri nonnunquam licitum.

tervenit, modo quis ea occasione officio suo non desit, perdendo nimum tempus, lædendo valetudinem, negligendo functiones vel decorem status sui &c.

*Ex quo
acquiri-
tur do-
minium
pecuniæ:* §. 358. Quamvis Lex Civilis aliorum usum prohibeat, non tamen eum efficit irritum, nec prohibet dominium pecuniæ a ludente acquiri: sed solum in pœnam concedit victo soluti repetitionem competentibus actionibus 35.). Unde ante sententiam Judicis non obligatur victor restituere, quod accepit, nisi malis artibus fuerit usus, quoniam ea res ad pœnam spectat, quam nemo tenetur subire ante sententiam. Si quis ad creditum ludit, data fide solvendi pecuniam amissam, videtur non obligari: si enim solutum potest repetere, multo magis non tenetur solvere. In praxi tamen, præsertim inter honestos & Nobiles videtur turpe, si amissa pecunia non sol-

35.) Hæc solet statui limitatio & exceptio a Regula, quod actus a Lege prohibitus, sit eo ipso irritus. Vid. Præcogn. Jur. Canon. §. 130.

solvatur. De Ludo præter multos, scribunt PARIS DE PUTEO, JOAN. BAPT. CACCIALUPUS, STEPHANUS COSTA, THOMAS ACTIUS de Ludo Scacchorum, qui continentur in Tractatibus Tom. 7. Item qui scribunt de Jure & Justitia, aut de Contractibus jam sæpius nominati. Italice tractatum de Ludo edidit P. CÆSAR CALINO, qui constituit Lectionum tom. 5. part. 2. in Librum I. Regum.

§. 359. Cum Lusu affinitatem habet ^{III.} *Sponsio*, seu Contractus, quo super eventu incerto ita convenitur, ut ei, qui existentiam affirmat, ab altero qui negat, certum quid detur secuto illo eventu, qui vel est futurus, vel etiam præteritus, modo non sit notorius alterutri eorum, qui inter se contendunt: dolum enim committeret, qui de eventu omnino certus simularet ignorantiam ejus, de quo agitur, ut magis alterum ad spondendum inducat. Aliud nonnulli statuunt in ludo. Sæpe enim alter ex ludentibus ob chartas sibi bona sorte obtingentes adeo potiores partes ludi habet, ut certo & necessario victor evasurus sit: hoc casu quaritur, an iste sponsionem augere,

N n 3 appo-

appositamque pecuniam, certus de
 ejus lucro, duplam efficere possit,
 altero ob ignorantiam minime recu-
 sante sponsonem illam? Licitum id
 graves Autores affirmant, ob natura-
 lem ludi legem, quæ consensu utrius-
 que hanc conditionem videtur habere,
 ut qui meliorem conditionem habue-
 rit, is possit, etiam certus de lucro,
 alterum ad augendam sponsonem in-
 vitare, modo alia fraus minime sub-
 sit. Quamvis enim pro illa vice me-
 lior sit lucrantis conditio, satis tamen
 est, quod pro toto tempore, quo
 ludus continuatur, in lege illa æqua-
 les sint: nam quod uni nunc accidit,
 hoc idem poterit alteri accidere,

*Tam in
 lusu,*

§. 360. Vicissim secundum eas-
 dem Ludi leges, mutua conventio-
 ne probatas, qui ob pejorem even-
 tum scit, se appositam pecuniam cer-
 to perdere, potest dissimulata sinistra
 chartarum fortuna, sponsonem auge-
 re, ut cogat alterum inscium & igna-
 rum cedere, & eandem recusare: qua
 ratione consequitur pecuniam apposi-
 tam, quam si sponsonem non auxil-
 set, alter tuto habiturus esset; ipse
 tamen sponsonem augens tali casu
 periculum subit amittendæ pecuniæ,
 quam

quam modo addit, si alter minime cedens, provocationi consentiat 36.). Quamvis hæc ob mutuam conventionem tolerantur, apparet tamen, quam periculosus sit Contractus luforius, in quo ex aliena ignorantia, & propria simulandi arte, lucrum cum alterius damno quæritur: & licitum censetur vafre alterius loculos emungere ex ea sola ratione, quod idem alteri in me permittam.

§. 361. Extra hos casus Luforios, *Quam sponfio non eam quidem, quam alex extra lufus, turpitudinem continere vide- lufum:* tur, unde etiam Lege Civili approbatur 37.): nihilominus plerumque improbari meretur, cum sit indicium vel hominis prodigi, qui res suas absque prudente causa periculo exponit, vel immoderate cupidi, qui sine industria aut merito, marsupium alterius expilare conatur. Singulariter improbatur sponfio super re aut conditione turpi & inhonesta: item de

N n 4 mor-

36.) Vid. COVARRUV. in c. peccatum §.

4. n. 6. JOAN. MEDINA de Restit. quæst. 22. in fin.

37.) L. 17. §. 5. ff. de Præscript. verb.

morte Principis, de urbis obsessa de-
ditione &c. 38.)

IV. Affe- 362. *Assicuratio* est averfio periculi
curatio, pro certo pretio: quando fcilicet unus
in fe fufcipit periculum, alter vero
pro hoc facto certum promittit pre-
tium. *Assicuratio terreſtris* eſt ſuper
rebus quæ terra, *maritima* ſuper re-
bus quæ mari tranſvehuntur. Variæ
diverſorum locorum leges ſunt de
Assicuratio. Jure Naturali ad Ju-
ſtitiam hujus contractus requiritur
æqualitas inter verum, non ſimula-
tum periculum damni incerti, quod
unus in fe fufcipit circa pecunias,
aliasve merces tranſvehendas; & in-
ter pretium certum, quod alter per-
ſolvit, ex æſtimatione communi, vel
mutua conventionione determinandum.
Communiter intelligitur periculum,
quod caſu fortuito provenire ſolet;
non autem illud, quod caſu prorsus
inſolito contingit, aut tempore con-
tractus timeri non poterat, niſi aliud
in literis conventionionis exprimatur.
Hoc *Assicuratio*nis pactum etiam al-
teri

38.) ZYPÆUS, Not. Jur. Belg. lib. 3. in
fin.

teri Contractui adijci potest, in quo scilicet quis pro certa mercede in se suscipit casum fortuitum, vel periculum rei ad se vi illius contractus non pertinens.

§. 363. Assesuratio hæc confundi *Non con-*
non debet cum *fœnore nautico* Roma-*funden-*
norum, quod directe respiciebat *pe-*
da cum cunias mutuas, & usuram propter *fœnore*
usum earum solvendam, in majore *nautico*,
 tamen quantitate ob conjunctum pe-
 riculum. De hoc fœnore nautico
 loquitur GREGORIUS IX. 39.), dicens:
Naviganti vel eunti ad nundinas certam
mutuans pecuniæ quantitatem, eo quod su-
scipit in se periculum, recepturus aliquid
ultra sortem, usurarius est censendus.
 Cum enim eo tempore Contractus
 Assesurationis nondum certis regulis
 fuisset adstrictus, nec ab aliis con-
 ventionibus sat clare discretus: ideo
 illi qui pecuniæ mutuo datæ & traji-
 ciendæ periculum pro pretio in se su-
 scipiebant, *censebantur* contraxisse Mu-
 tuum juxta Leges Civiles usuram per-
 mittentes, & quidem vehementer auc-
 tam ob transvectionis periculum.

N n 5 Suspi-

39.) In C. Naviganti, ult. de Usuris,

Suspiciabantur aliqui Interpretes, in dicta Decretali omiffam esse particulam *Non*: admittenda non videtur hæc interpretandi methodus, quæ absque sufficiente fundamento propositio affirmativa transmutatur in negativam contra omnium exemplarium fidem, præsertim cum S. Raymundus de Pennafort, Decretalium Collector, eandem quæstionem affirmative resolvat 40.), adjecta hac clausula: *expressa est hodie Decretalis ext. eod. Naviganti 41.*). Igitur juxta Gregorium IX. *consensus* erat usurarius, qui ob susceptum mutuo datæ pecuniæ periculum, recipiebat aliquid ultra sortem, quia pacisci videbatur juxta Leges Civiles de veris usuris, quas in se continebat fœnus nauticum. Cum tamen hoc tempore Contractus Affecurationis certis regulis ordinatus, a fœnore nautico

CO

40.) In Summa lib. 2. tit. de usuris. §. 7.
 41.) Non obstante hac observatione de doctrina S. Raymundi recentissime Cl. D. us Amort. in Element. Jur. Canon. tom. 1. ad tit. de Usur. §. 5. fol. 541. Decretali Gregorianæ præfigit particulam *Nec*.

co Legum Civilium longissime distare ab omnibus agnoscatur, potest quis innoxie pretium recipere pro affecuratione, etiam Mutuo adjecta, cum per hanc nec Mutuum, nec alius contractus quoad substantiam immutetur 42.).

§. 364. De famoso hoc Contractu *Scripto-Affecurationis* videri merentur *BEN- res de VENITUS STRACCHA & PETRUS SANTE- Affecur- RENENSIS tract. de Affecuratione, ratione.* STYPMANNUS, & LOCCENIUS de Jure maritimo. SCACCIA de Commerciis. SAVARY le parfait Negociant. GIBALINUS de Usuris. ALVARUS VALASCUS, ANTONIUS DE GAMA, & Rota GENUENSIS in variis Decisionibus. Rigor Moderatus circa usuras Dissert. III. §. 112. seqq.

TITU-

42.) Vid. Rigor Moderatus circa usuras
Dissert. II. §. 63. seqq. Dissert. III. §.
131. seq.